

UNIVERZÁLNE NAVRHOVANIE KULTÚRNYCH BUDOV

Ing. arch. Zuzana Mikulová

Téma mojej doktorandskej práce sa dotýka projektu univerzálneho navrhovania ako jednej z možností vytvoriť také prostredie, ktoré by umožňovalo ľuďom participovať na rozličných aktivitách našej spoločnosti bez obmedzenia slobody výberu a možnosti samostatného konania. Koordinátorom tohto projektu je Adaptive Environments Center (AEC) v Bostone, USA.

Univerzálne navrhovanie je zamerané na tvorbu takého prostredia a produktov, ktoré sú **prístupné, použiteľné a bezpečné pre všetkých ľudí**, pre čo najväčšiu možnú škálu ľudí bez ohľadu na vek, pohlavie alebo schopnosti. Filozofia univerzálneho navrhovania je založená na dvoch základných princípoch:

1. sprístupniť fyzické prostredie, to znamená umožniť prístup a pohyb bez fyzických bariér v prostredí,

2. akceptovať rozličné možnosti nášho zmyslového vnímania a komunikácie, to znamená zabezpečiť možnosť interakcie človeka s prostredím pomocou rôznych zmyslových orgánov.

Univerzálne navrhovanie sa dotýka širokého spektra činností ľudskej spoločnosti. Jednou z nich je kultúra, ktorá je podstatnou zložkou existencie ľudskej spoločnosti a preto sa v rámci mojej doktorandskej práce budem zameriavať predovšetkým na oblasť univerzálneho navrhovania kultúrnych budov. Je veľmi podstatné, aby napríklad aj zdravotne postihnutí mali prístup ku kultúrnemu dedičstvu. Neznamená to len umožniť prístup do budovy, do prostredia, ale taktiež "sprístupniť" kultúrny zážitok. Napríklad umožniť vnímať umelecké diela vystavené v galérii, múzeu ľuďom s rôznou výškou, osobám na vozíčku pomocou vhodného umiestnenia a osvetlenia exponátov. Pre ľudí so zrakovým postihnutím umožniť alternatívne riešenie vnímania exponátov, napríklad pomocou taktilných informácií o objekte či exponáte, alebo formou taktilných expozícií. Nemali by sme zabúdať ani na fakt, že všetci ľudia by mali mať možnosť seba-realizovať a aktívne participovať na kultúrnom dianí, to znamená neodsúvať zdravotne postihnuté osoby do pozície pasívnych návštevníkov, ale umožniť im kreatívne sa zúčastňovať rôznych kultúrnych podujatí.

Cielom mojej doktorandskej práce je vytvoriť metodickú príručku a grafické manuály pre tvorbu kultúrnych budov v intenciách univerzálneho navrhovania. V súčasnosti u nás platným legislatívnym rámcom pre bezbariérovú architektonickú tvorbu je Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č.192/1994 Z.z. o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu. Keďže jednotlivé zásady a požiadavky v tejto vyhláške nie sú uvedené dostatočne podrobne a názorne pre architektov, projektantov, dodávateľov a užívateľov, je potrebné vypracovanie takých metodických príručiek a grafických manuálov, ktoré by názorne ilustrovali, vysvetlili a doplnili text vyhlášky tak, ako to býva v zahraničných legislatívnych normách.

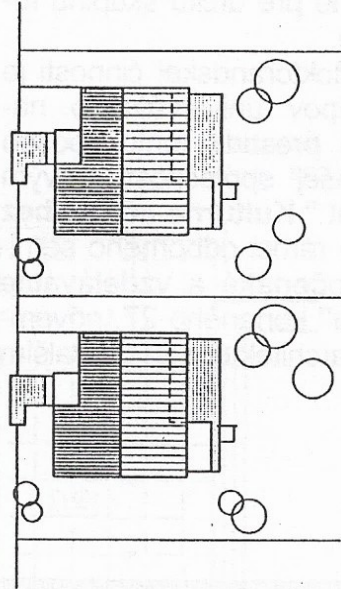
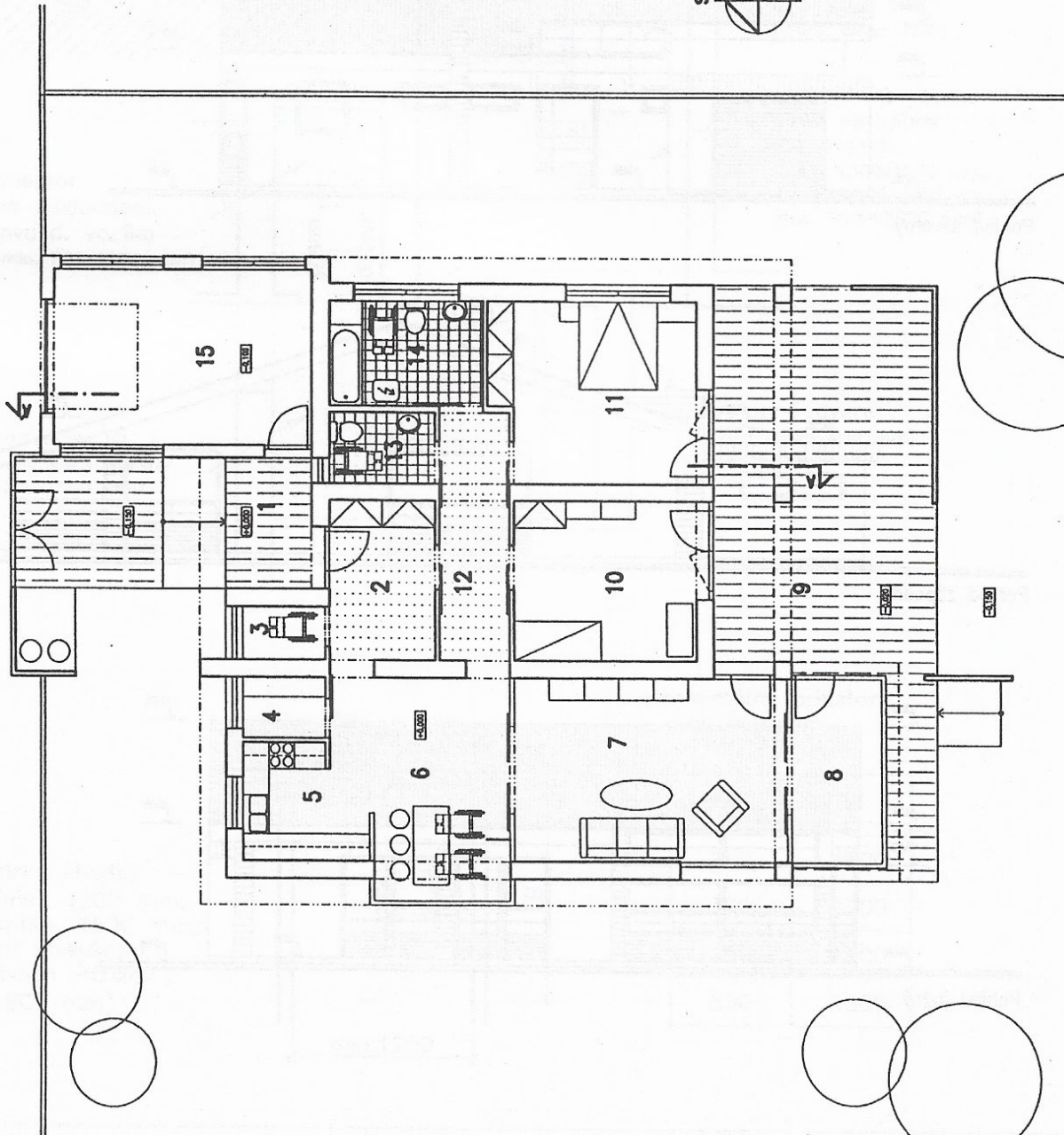
Jedným z výsledkov mojej doterajšej doktorandskej činnosti je *metodická príručka* **BEZBARIÉROVÁ ARCHITEKTONICKÁ TVORBA z hľadiska nevidiacich a slabozrakých osôb**, ktorú som vypracovala spolu s doc. Ing. arch. Máriou Samovou, CSc. Táto príručka vznikla v spolupráci s odbornými konzultantmi z Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska. Ide o materiál, v ktorom sú stručne a prehľadne zhrnuté poznatky o vytváraní prostredia bez architektonických, informačných a iných bariér pre slabozrakých a nevidiacich ľudí. Cieľom tejto príručky je pomôcť zlepšovať prístupnosť prostredia a uľahčiť užívanie stavieb nevidiacim a slabozrakým osobám.

Momentálne pripravujeme vydanie ďalšieho manuálu, ktorý sa špecializuje na oblasť tvorby bezbariérových obytných budov. Tento manuál by mal byť súčasťou **architektonickej štúdie bezbariérových rodinných domov**, ktorá vzniká v spolupráci so Slovenskou stavebnou sporiteľňou a mala by predovšetkým zdravotne postihnutým ľuďom zjednodušiť proces zaobstarávania si vhodného obytného prostredia. Filozofia univerzálneho navrhovania je v tomto projekte podčiarknutá hlavne tým, že všetky návrhy rodinných domov sú vhodné pre rôzne typy rodín, sú variabilné a ľahko prispôsobiteľné špecifickým požiadavkám jednotlivých užívateľov. Nevznikajú teda ako exklu-

LEGENDA

1	závetrie	6,58 m ²
2	zádverie	8,64 m ²
3	Glaz. priestor	2,28 m ²
4	komora	2,66 m ²
5	kuchyňa	6,84 m ²
6	jedáleň, hala	18,41 m ²
7	obývacia izba	26,46 m ²
8	zimná záhrada	8,82 m ²
9	terasa	45,74 m ²
10	izba	15,78 m ²
11	izba	19,74 m ²
12	chodba	9,04 m ²
13	WC	3,96 m ²
14	kúpeľňa	8,40 m ²
15	garáž	24,00 m ²

Mierka 1 : 500

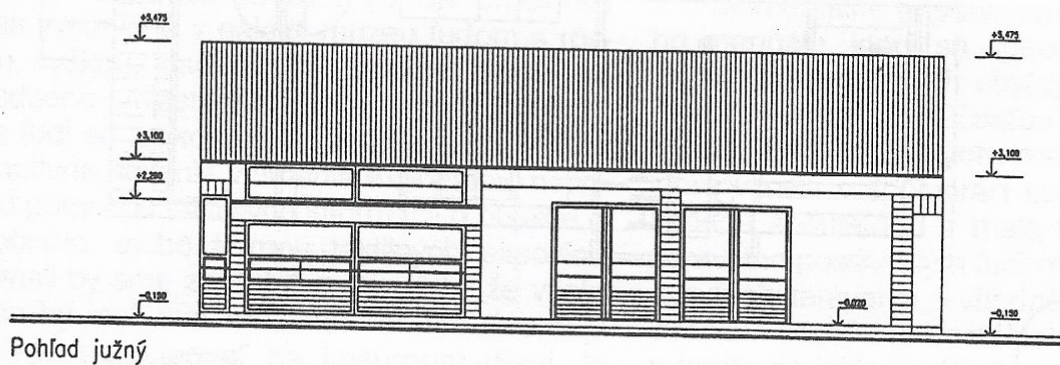
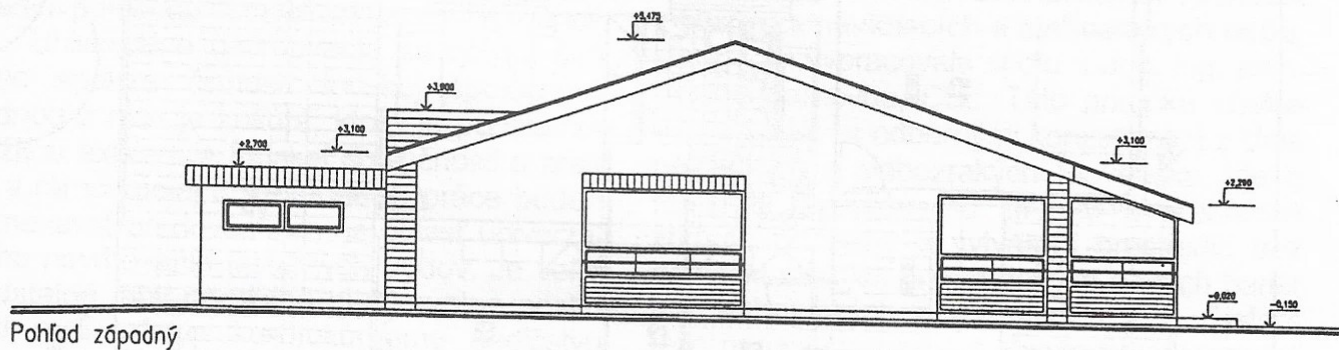
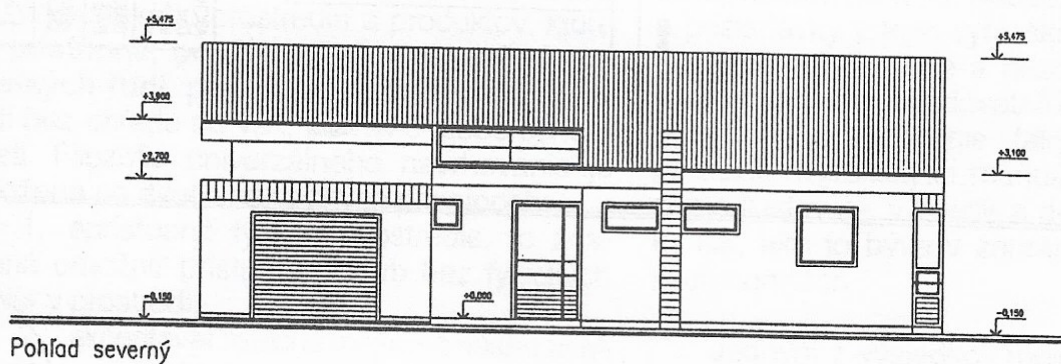

ARCHITEKTONICKÝ NÁVRH : Doc. Ing. arch. M. Samovd Ing. arch. Z. Mikulovd P.Č. ARCH. FA STU, BRATISLAVA	Paré č.	
	Stupeň PD arch. štúdia	09.1998
OBJEDNÁVATEĽ: Prvá stavebná sporiteľňa a.s., BRATISLAVA	Dátum	2 x A4
BEZBARIÉROVÉ RODINNÉ DOMY 1-RD izol. Pôdorys 1.N.P.	Formát	Č. zákazky
	Mierka	Č. výkresu
	1 : 100	1

zívne, špeciálne určené pre určitú skupinu ľudí, ale ako univerzálne.

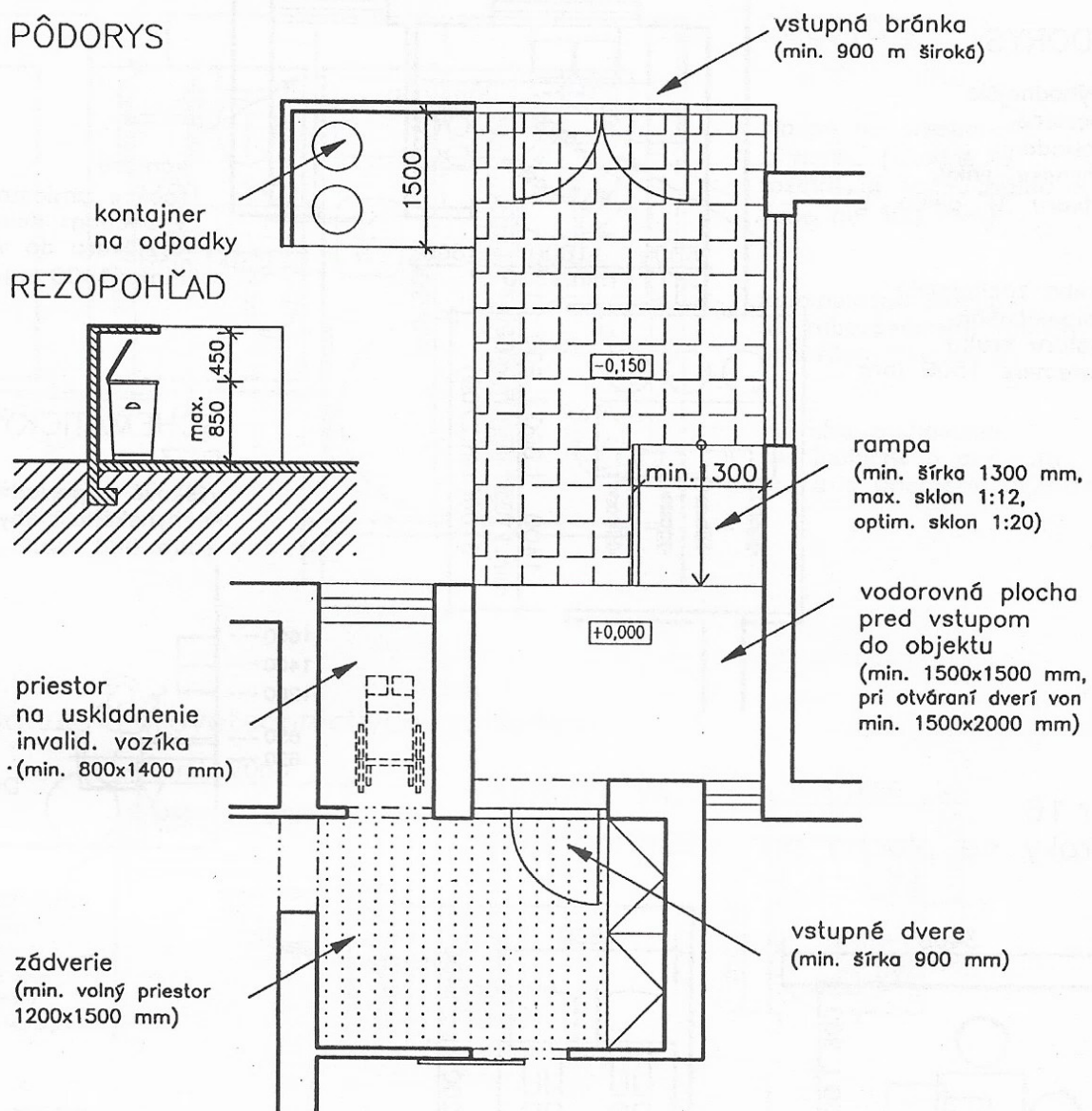
Súčasťou mojej doktorandskej činnosti je aj prezentácia princípov univerzálneho navrhovania so snahou presadiť tento spôsob navrhovania aj v našej spoločnosti. Prvým krokom bol môj referát "**Kultúrne centrá bez bariér**" prednesený v rámci odborného seminára "**Kultúrno-spoločenské a vzdelávacie centrá voľného času**" konaného 27. novembra 1997 na Fakulte architektúry STU. Ďalším

podujatím bola konferencia "**Bývanie v premenách času**", ktorá sa uskutočnila 14. - 15. októbra 1998 v Stupave. Táto konferencia sa zaoberala problémami rozvoja bývania z hľadiska jednotlivých aspektov - urbanistických, architektonických, ekologických a taktiež ekonomických. Dúfam, že budem mať ešte viac takýchto príležitostí zúčastniť sa rôznych odborných konferencií a odborných seminárov, a tým obohatiť moju doterajšiu doktorandskú činnosť.

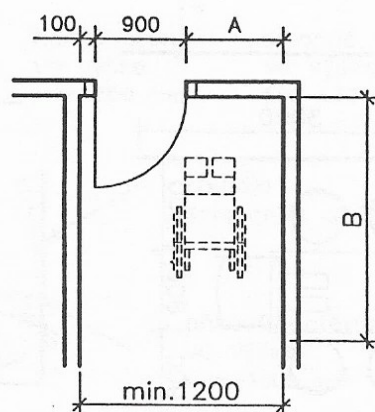

obr.10
vstupné a chodbové priestory

PÔDORYS

šírka chodby
(min. 1200 mm,
optim. 1500 mm,
pri stretávaní
dvoch vozíkov
1800 mm)

minimálny priestor
pred vstupom

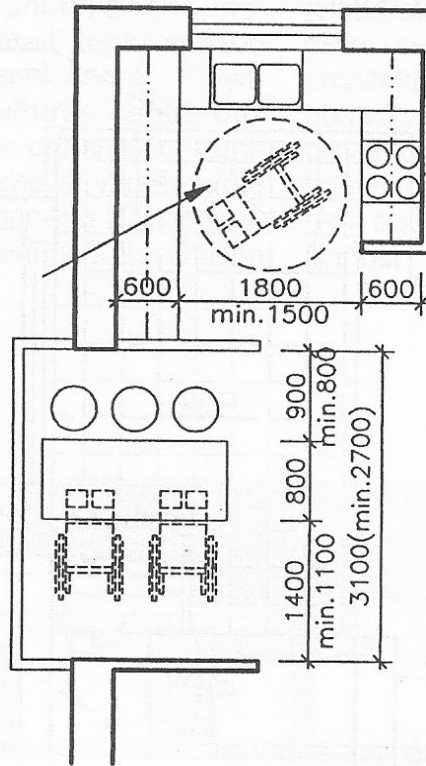
A	B
250	1800
350	1700
450	1600
550	1500

obr.15
kuchyňa

PÔDORYS

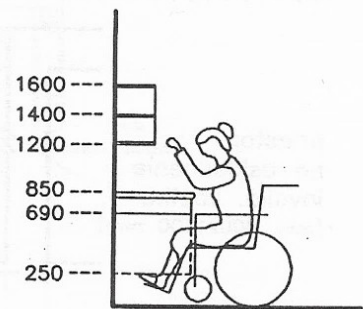
najvýhodnejšie
dispozičné
usporiadanie
kuchynskej linky
do tvaru "U" alebo "L"

potreba zachovania
manipulačného
priestoru kruhu
o priemere 1500 mm

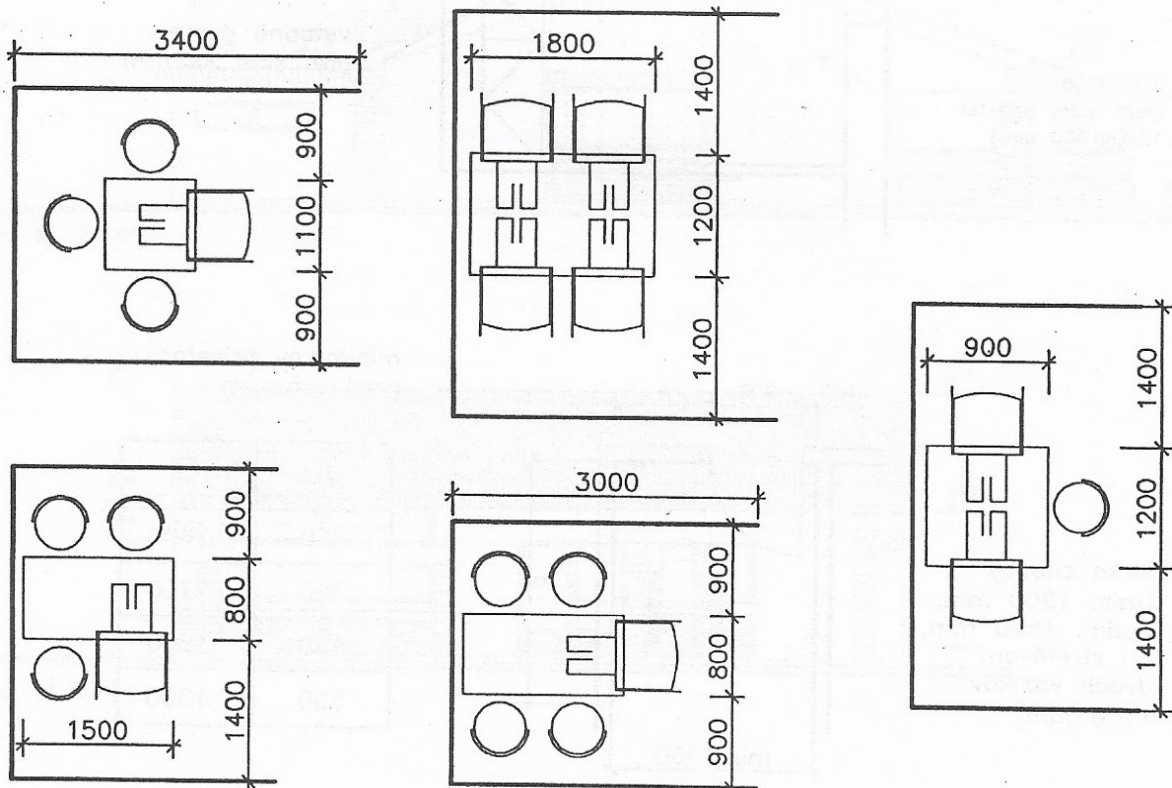

komora
(police umiestniť
v bočnom dosahu
vozíčkara do výšky
max. 1400 mm)

SCHEMATICKÝ
REZ
výškové usporiadanie
kuchynského nábytku

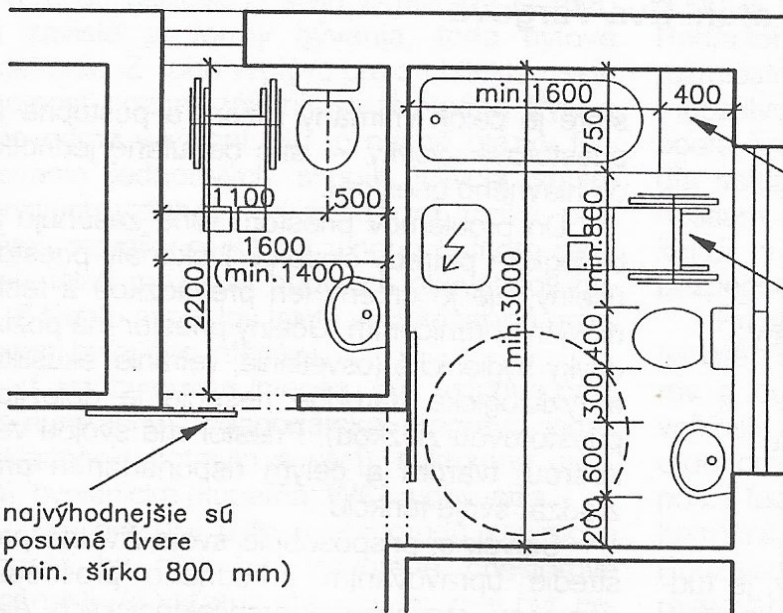

obr.16
nároky na plochu pri jedálnom stole

obr.19
hygienické zariadenia

K

PÔDORYS

plocha na presadnutie z vozíka (vhodné je rozšíriť aj bočnú hranu vane na 400 mm)

manipulačná plocha so zabezpečeným voľným príjazdom pre vozík

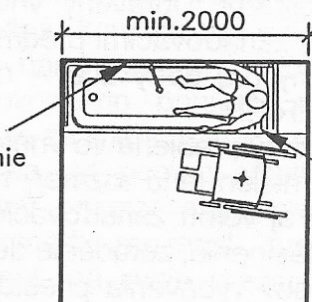
potreba zachovania manipulačného priestoru kruhu o priemere 1500 mm

najvýhodnejšie sú posuvné dvere (min. šírka 800 mm)

obr.20
osadenie zdravotníckych zariadení

vaňa

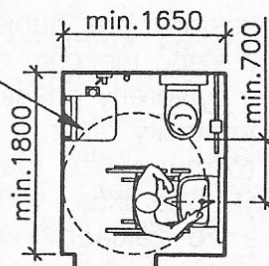
umiestnenie držadla (vo výške 10-15 mm od hornej hrany vane)

plocha na presadnutie (min. 400 mm)

sprcha, WC

sklopné sedadlo (500 x 500 mm)

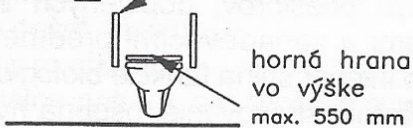
WC misa

splach. zariadenie vo výške max. 1100 mm

držadlá vo výške 650-780 mm

pomocné držadlá vo výške 750 mm

páková batéria vo výške max. 1000 mm

horná hrana vo výške max. 550 mm

sklopné sedadlo vo výške 500-530 mm

umývadlo

horná hrana vo výške max. 550 mm

zrkadlo naklonené o 10°

páková batéria vo výške max. 1000 mm

horná hrana zrkadla vo výške max. 1400 mm

